

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Menippus sive dialogorum satyricorum centuria inanitatum nostrativum speculum

Andreä, Johann Valentin

Cosmopoli [i.e. Straßburg], 1618

Institutio Magica Pro Curiis

[urn:nbn:de:bsz:31-107424](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-107424)

INSTITVTIO MAGICA PRO CVRIOSIS.

CVRIOSVS ET CHRISTI- ANVS.

Cur. Quid ita solus Christiane? Chr. Ita so-
leo: sed qui solus sim? mecum ego
sum, & hi consiliarij mei mecum. Cur. Fortas-
sis ego disturbavi tuos consiliarios meo adven-
tu, ut evanuerint? C. Imo hic sunt: hic Seneca,
Tacitus, Thuanus, Zuingerus, Henningius,
Mercator: visne plures tibi nominem? Cur. Sa-
ris est: tu vero quid agis? C. Id, quod vides,
ichnographias Tabernaculi Moyses, Arca No-
hæ, & Templi Salomonis, uti eas hic Montanus
meus habet, ad scripturæ textum examinaui.
Cur. Ridiculum hominem! Quid tua inter-
est, scire structuram vel Tabernaculi, vel Tem-
pli, quæ omnia ad Religionem nostram nihil
conferunt, nisi ut prodas, ingenium tuum quàm
sit ad monstrosa quæque, & insolita proclive. C.
Nonne potius cogitandum erat, an syllaba ro-
deret, an tu esses Cafeum, an quod amissiles ha-
beres? & quæ alia sunt subtilia. Sed dic mihi;
si Princeps noster vndique convocaret archite-
ctos præcellentissimos, velletque eos de arte sua
certare, sumptibus liberalissime collatis, nonne
operæ pretium esset, nos illuc ire, & singulorum
opera inspicere, tum singula exquisitissime rima-
ri, quo fine, vel arte hæc, aut illa facta sint?

Cur.

Cur. No-
veller aliquid
opere esset fru-
C. Atqui De-
culo non vol-
hadefistabul-
Messieque ma-
sime. Scis au-
ora, sive exp-
sed tur videris
ant latitudine
ingerente ti-
Cur. Tu is ill-
que adeo inio-
sum, cur nos
re ditum per-
qui creator
tam admirat-
paulo ante e-
la, Reuchlin-
mihi spirituum
hæc nomina
sint? Fofsec-
legum nomi-
um, sed ego
modi nomi-
Cur. Velleit-
ex illa occul-
ter in bucca
unde occasi-
sermones mo-
ram nisi ug-

Cur. Non dubito. C. Jam si Deus etiam vellet aliquid apponere, anne quicquam in ejus opere esset frustraneum? Cur. Quis hæc dicat? C. Atqui Deus in fabricandis Arca, & Tabernaculo, non voluit homines tantum conservare, & fœderis tabulis tectum extruere, sed futurorum, Messieque mittendi umbram exhibere sapientissime. Scis autem, umbram omnia corporis majora, sive expansa membra representare. Cur. Sed tu videris mihi in numeris, in longitudine, aut latitudine aliquid mystici querere, scilicet ita suggerente tibi tuo. C. Quid voluisti dicere? Cur. Tuis illis consiliarijs. C. Fortassis non usque adeo inique. Ego vero mirari satis non possum, cur nostro seculo, quod felicissimum, & eruditum perpetuo audit, pauci admodum sint, qui creatoris sapientiam in creaturis, & hujus tam admirandæ machinæ structurâ rimentur, uti paulo ante ejus initium fecerunt Picus Mirandula, Reuchlinus, Cardanus, & alij. Cur. Modò mihi spirituum neminem nomina. C. Itane hæc nomina tibi inaudita sunt? Cur. Quidni sint? Fonsæcam, Pacium, Conimbricensæ Collegium nominare possum. C. Egregij autores sunt, sed ego tibi uno halitu efflarem centum ejus modi nomina, nec unum spirituum admiserim. Cur. Vellem tentares: nec enim dubito, quin ex illa occulta Philosophia tua unus, atque alter in buccam tibi venturus sit. C. Quæso te, unde occasionem sumis, ut spirituum nomine sermones meos interrumpas? Cur. Vnde sumerem nisi unde etiam alij? C. Sed illi alij unde

sumunt? Cur. Laudibus tuis vis te titillem? Quicunq; tecum conversantur, ajunt te omnia scire, præterita, præsentia, futura. C. Mene? Ha ha he! Cur. Tum cogitationes etiam hominum, & arcana ipsorum aperire. C. Ha ha he! Cur. Etiam ubiq; locorum fuisse, in Anglia, Gallia, Italia, et jam Turcia. C. Ha ha he! Cur. Opificum etiam labores examinare posse, ut illi obstupescant. C. Nihil amplius? Cur. De quocunq; studio, aut facultate sermo indiget, ibi te esse exercitatissimum. C. Etiam illud? Cur. Seria, & ludicra omnia nosse. C. Egregium. Cur. Et quæ summa rei, intra unum aut alterum annum, hæc omnia adeptum esse. C. Non etiam aurum conflare, & perpetuam flammam alere posse? Cur. Hæc sub prioribus comprehenduntur. C. Etiam aureum seculum sperare? Cur. Imo, & discipulos inusitata forma instituere. C. Magnus sum, si ita est, ut dicis. Cur. Et artem notoriam habere. C. Oro te amice, fingisné hæc ex te, an tecum plures infantiunt? Cur. Peream, nisi hoc est vnanime vulgi de te iudicium. & maioris nominis viros etiam occupavit. C. Sed quem me credunt esse, aut qua arte hæc assecutum? nempe Notoria. Cu. Imò alia. C. Quæ hæc? Cu. Non succensebis mihi, si dixerò. C. Imò si non dixeris, succensebo. Cu. Omnes in eo consentiunt, te esse Magum. C. Ambitosum nomen est Magi: Tu vero fortassis necromanticum intelligis. Cu. De distinctione mihi non constat, sed eum ego intelligo, qui Spirituū familiaritate, & famulatio ad res magnas, mirandasq; utitur. C. Ego aliter definiem necromanticum; sed

Magus qd?

tu age, an credis me hæc posse, quæ dixisti? Cur.
 Quidni credam multitudini? C. Anne egregia ea
 iudicas & ad humanam societatem utilia, quæ di-
 citis me posse? Cur. Omni laude, & fama dignissi-
 ma essent, nisi! C. Quid nisi: Decet te eloqui ap-
 pud amicum, quæ sentis. Cur. Puto Deum hanc
 viam non instituisse, ut subito erudiri reddamur,
 sed diligentia, & laboribus nostris hæc paranda
 esse. C. Bene dicis: verum, si qua ars esset, eaq; nec
 prohibita, nec difficilis, qua impetrare ea posse-
 mus, quæ iam ante dixisti, nonne rei literariæ, &
 publicæ consultum esset. Cur. Vtique: tum ego
 dicerem felix nostrum seculum esse. C. Vidistiné
 aliquando ingentia pondera per machinas attolli
 nullo labore, quod centum homines alioquin
 frustra conati essent. Cur. Possum coniecere. C.
 Vel in statera vidistiné, quàm una uncia, ab æ-
 quilibrij centro remota, aliquot libras æquilibra-
 re possit. Cur. Puto me aliquando vidisse. C. Sed
 intelligisné nunc, quàm non semper virium sit
 magnum aliquid præstare, sed artis interdum, si-
 ve ingenii. Cur. Non satis hæc capio. C. Dic
 mihi, quot anni impendendi sunt studio Philo-
 sophico, vel Medico, vel Iurisprudenriæ. Cur.
 Philosophia duobus vel tribus, reliquarum facul-
 tatum cognitio sexennio constat. C. De Philoso-
 phiæ complemento ego admodum dubito, sed
 mittamus hæc. Vidistiné autem, intra sexenniū
 aliquem exquisitissimum, vel Juris, vel Medici-
 næ scientiam assecutum. Cur. Atq; plurimos,
 utpote quibus supremi honores collati sunt. C.
 Bene: An v. illos ipsos nunquã vidisti otiosos, aut
 aliis

aliis negotiis deditos ; scilicet bis mille centum,
& nonaginta dies his studiis dederunt? Cur. Ne-
scio, an merideas. C. Noli irasci ; sed dic, si no-
ctes etiam voluissent diebus addere , nonne tri-
ennio , id est, mille nonaginta quinque cœli
revolutionibus completus esset hic labor? Cur.
Et quid tandem somno dabitur , quid ventri &
valetudini curandis , quid honestæ recreationi,
quid amicorum confabulationibus? C. Dona-
bo tibi hoc nomine annum , vel etiam sesqui-
annum , verum quadriennio , aut dimidio post
anno exactissimus mihi sis Medicus , vel Juris-
peritus. Cur. Illud difficile non est : Scio enim
a multis, non singulis septimanis, sed vix mensi-
bus singulis , diem unum atque alterum suis
studiis dari, nec post sexennium deesse, quod ad
impetrandos summos, & splendidissimos titu-
los conferat. C. Laudo confessionem tuam, sed
illud cogita, si singulis septimanis diem inte-
grum his studiis dederis, post sex annos emer-
gunt tibi trecenti duodecim dies , scilicet eius-
modi tempus , quod homo diligens ac sedulus,
qui que somno non nihil detrahere cogitat , vix
pro anni dimidio accipiat. Itaque lex tui an-
ni ad unum, ut mitissime dicam, annum contra-
ctisunt. Cur. Miseret me huius sexennii. C. Po-
tius huius misereatur, ita nobis effluere, ita nos
prodigos temporis esse, ut si omnia acta facta-
que nostra vtilia cum ætate conferamus, vix
tantum, quantum lusibus, & ludicris datur, re-
periamus. Cur. Vicisti me, Mage. C. Jam ante
dixi tibi, nimium gloriosum hoc nomen est:
dic

dic me necro
suspicias, co
quid petere
grum est.
dicas mihi,
felicitate,
fis? C. Quæ
rerum inhi
C. Videne fi
nec fortassis
hi effugies,
uade, & quo
sponso: ap
dem, quos
Cur. Poll
hac artem n
figum, de
diti? Nec
didicisse, in
camur. C.
porem, qu
fiatribus, qu
austime tibi
veniant? C
etiam atque
lis enim nec
fidei mea,
Deus. C.
jurato cred
cupidus: C
conscientia
to, quam

dic me necromanticum, id enim tali, qualem tu suspicaris, conuenit. Cur. Aufimne ego à te aliquid petere? C. Perere tibi, mihi dare, integrum est. Cur. Oro te per amicitiam tuam, dicas mihi, an tanta atque admiranda illa ingenij felicitate, an vero per artem aliquam affectus sis? C. Quæ illa? Cu. Quasi repetere opus sit, rerum infinitarum, atque adeo omnium scientia.

C. Videne fallaris, quod tu quæris, nec hinc est, nec fortassis in ullo homine. Cur. Non sic mihi effugies; dic mihi quæcunque tandem habes, unde, & quomodo acquisiueris? C. Expedita responsio: à præceptoribus meis habeo, atque iisdem, quos tu etiam habuisti, aut habiturus es.

Cur. Possumne ego precibus à te impetrare, ut hæc artem mecum communices, qua ad illud fastigium, de quo hominum sermones sunt, ascendisti? Nec enim credo tibi, hæc ex lectionibus re-

didicisse, in quibus te rarius, quam alios conspiciamus. C. Expugnans me, ut aperiendum tibi putem, quod hæctenus nemini notum fuit, ne fratribus, quidem meis. Cur. Sic places. C. Sed aufimne tibi concedere arcana mea, ne in vulgus

veniant? Cur. En tibi dexteram meam. C. Vido etiam atque etiam vide, quo me deducas; capitalis enim necromantia est. Cur. Concede te

fidei meæ, quam si fefellerò, tum me supremus Deus. C. Noli dejerare, non fero; ego autem nõ jurato credã tibi: sed dic mihi; es ne Magiæ meæ

cupidus? Cur. Sum cupidissimus, dum integra conscientia illa exerceri possit. C. Tam profecto, quam si ipsa Biblia tractes. Cur. Stupe-

to, quam si ipsa Biblia tractes. Cur. Stupe-

sco, qualis tandem illa Magia futura sit. C. Iam audies. Primum puto te scire, omnium nostrorū conatum, & negotiorum optimum, & certissimum fundamentum esse Deum. Cur. Buge, egregie, quam gaudeo, non Dæmonem aliquem esse. C. Et illum uti semper, ita in arduis negotijs ardentissime invocandum. Cur. Bene. C. Nunc cum omnino maximi momenti sit, Magum, sive sapientem fieri, indefinenter ille in auxilium vocandus est. Cur. Optime. C. Scribe ergo hic in principio chartæ tuæ: *Invocatio divina*. Cur. Scripsi. C. Iam examina te, an ingenio sis natus terreo, an aëreo, an aqueo, an igneo. Cur. Hęc nova mihi sunt. C. Explicabo tibi. Illi qui literis admoventur, an omnes sunt ingeniosiores reliquis mortalium? Cu. Vix ausim dicere. C. At oportebat ita distribui: ut qui ingenio Reipublicæ servire velint, ingenio maxime valeant: qui laboribus, viribus præcellant. Cur. Pace tua dixerim: Non videris mihi, de Academica vita bene judicare. Quid enim artes, aut facultates aliud sunt, quàm divitum ornamenta, pauperum verò alimenta, sc. ut opulentis, si non omnem ætatem, certe juventutis annos quàm maxime hilares, & jocularios faciant, egentibus ad certam, & commodam vitæ sustentationem viam parent. C. Ita fit, amice, sed quam vellem aliter fieret. Tu vero scito, si qua hic mea autoritas est, neminem me ad Magicam institutionem recipere, nisi ingeniosum. Cur. Adscribam ergo, quid? C. Scribe; Ingenio an valeas, inquire; si non inge-

ingenio, l
nus: C. Ne
præstat, si co
geniosissim
superatum,
sed perge, de
cio. C. Nimi
huc esse, nur
incertam, n
um ante tes
huc alias leg
& vitæ peri
quam tibi p
Torus trem
nihil exigat
me præcipi
vide ne no
aut ullo ju
mulierum,
tus ablinea
abhorreas, s
nique omni
is tuis nihil
fissime ob
transgre. su
me in præci
Libenter, C
mentum ex
repat: si im
ciotum ing
dum mihi
aliquid per

Leges & requisita thy Melgo:
di.

INST. MAE.

207

ingenio, saltem diligentia. Cur. Cur illud posterius? C. Nempe, quoniam sedulitas incredibilia præstat, si constantia adsit: adeo, ut non raro ingeniosissimum oscitantem, a tardiore laborioso superatum deprehensum sit. Cur. Acquiesco; sed perge, nondum enim arcana illa tua introspectio. C. Nimum properas; an nescis, incertum adhuc esse, num his sacris initiari velis? Cur. Quid incertum, non satis est, quod de mea cupiditate jam ante testatus sum? C. Nescis tu, amice adhuc alias leges, & requisita esse, ad quæ te salutis, & vitæ periculo adstringere necesse est, antequam tibi pateant mea, & sapientiæ adyta. Cur. Torus tremo. C. Quid tremis meticulose, nihil exigam, nisi, quæ Deus jubet, & severissime præcipit. Cur. Sine audiam illa. C. Primum vide ne nomen Domini ullo modo blasphemes, aut ullo juramento temere assuescas: deinde à mulierum, aut virginum indecente amore penitus abstineas: postea non ab ebrietate tantum abhorreas, sed moderate etiam victu utaris: denique omnium societatem pravam, & quæ studiis tuis nihil confert, devites. Quæ si non exquisitissime observaveris, quam primum unicum transgressus fueris, tum te malus. Cur. Compri-me imprecationes, dum me prius audiveris. C. Libenter. Cur. Quid si per errorem fortassis juramentum excidar: si amor fortassis honestus subrepat: si imprudens nimium vini sumam: si de superiorum ingenijs non bene judicem; an pereundum mihi erit? C. Quæso te, vide mecum, an hic aliquid periculi sublit? Si quis auri summam det tibi,

208 INST. MAG.

X tibi, ne Turcici Imperatoris nomen creberrime pronuncies, nonne abstineres? Cur. Non puto difficile. C. Quæ vero necessitas cogit, ut singulis sermonis tui periodis juramentum admisceas, quod tamen orationem potius deformat, quam ornât? Cur. Ita vulgo fit. C. Atqui putabam me Magiæ discipulum habere, quem oportet vulgo esse dissimilem. Cu. Vereor, ut desuscere possim. C. Iam alteram legem inspice. Vidistine eos, qui matrimonium ad vitæ dies ejurant, Monachos intelligo? & credibile est, à multis id observari religiosissime. Cur. Valeant Monachi, lascivum pecus. C. Sed vidisti tamen, qui à suis amasijs abierunt in procul remotas terras, & abfuerunt aliquot annis, ane eorum fortitudinem posses imitari? Cur. Sc. necessitati ab illis parendum erat, quid si amores mei in propinquo sint? C. Igitur ab ijs tolerantiam mutua, quibus ob nondum absoluta studia, aut nondum impetratam publicam functionem, nubere non licet. Cur. Perge ad tertium præceptum C. Temperantiæ est, ad quam quid te aliud in vitabit, quam corporis tui valetudo? Cur. Sed prohibes, ne interdum inebrier, neque in amicorum gratiam? C. Magnam insaniam! cui si non præfers Magiæ amorem, indignus hac schola es. Cur. Durus es: de pravo sodalicio non ausim interpellare: abstinebo ab eo, quantum possum, tu modo transgressionis pœnam mitiga. C. At nondum constitui. Cur. Sed videbaris nescio quid minari. C. Age, mitigabo: Elige tibi in singulas transgressionem pœnam vel sustuariam, vel pecuniariam.

riam. Cur. Et quis me deferet? C. Conscientia tua, qua hanc spontaneam pœnam Deo devovebis, etsi mihi artes non deerunt, quibus resciscam. Cur. Id ajunt homines, & discipuli conqueruntur: sed quæ illa pœna erit? C. Elige prius. Cur. Pecuniariam eligo: humeri enim ad verbera minores sunt. C. Itaq; constituo, ut quotiescunque blasphemaveris bacios quatuor: quoties amoribus tractus; bacios tres: quoties intemperanter vixeris bacios duos: quoties denique in impium socium incideris, bacium unū pendas, inferasque optima fide in ærarium pauperum. Cur. Hui nimium est! C. Nimium? Die mihi quoties florenum unum, atque alterum symposij nomine reliquisti hîc, illic, alibi? Cur. Sæpius. C. Et puellis an nihil munusculorum dedisti? Cur. Tace. C. Tum amici improbi quantum nocuerunt tibi? Cur. Immodicum. C. Dic mihi, an nunquam altercatus es cum aliquo, & injuria eum affecisti? Cur. Fatendum est. C. Quantum ibi pœnæ dedisti? Cur. Florenos tres. C. Deum vero blasphemij, injuria afficere, an minus peccatum? Cur. Accipe manum meam, dextram meam, qua me ad illa capita adstringo. C. Non mihi fidem dabis, sed Deo ultori, vindici, cujus servis, vel filijs potius, pauperibus eam pœnam debes. Cur. Adjuro Deum, observaturum me illas leges exactissime, pœnas etiam transgressionis daturum fidelissime. C. Nunc configna illa præcepta in chartam. Cur. Id facio, atque ita. Leges Magiæ quatuor. 1. Ne dejerabis. 2. Ne amabis. 3. Ne inebriaberis. 4. Ne ma-

malis sociaberis. C. Sine ita sit; satis est nobis interpretationem relinqui. Cu. Nunc video, homines recte collegisse, quoniam ex hac legum observantia rigidissima Magum te deprehenderunt. C. Utinam, eas perpetuo observassem! sed quando illis ita videtur, age demus eis: Tu vero etiam clavem annota, qua Magiæ sacrarium aperitur, & recluditur, silentium. Cur. De hoc securus sis, inter nos hæc mystica sunt, nemine præterea admissio. C. Sed nota tamen. Cur. Feci. C. Videsne ergo requisita Dei ad summam felicitatem, summam scientiam, non difficiliora esse, quam sunt aut Sathanæ, aut Mundi? Cur. Video non nihil. C. Ut clarius videas, an nescis, quam Sathan suis intolerabilia imponat? scilicet multos annos silere, ab hominum societate in cavernas, aut sylvas abire, quotidie vapulare, vel inter vulgaria nostra, per crapulam, & libidinem articulares cruciatus contrahere; & tamen obsequentissimos habet: tum quam dura, & misera audivimus, multis ab amantibus suis inuncta, quæ inepti pertulerunt? Deus autem non habeat, qui aliquid in se recipiant, taleque, quod vitam jucundam, & quietam reddat? Cur. Iam plane intelligo. C. Tempus est, ut te intromittam, si unicum adhuc quæsi vero. Assuetusne es lucubrationibus? Cur. Annon dies sufficit laboribus, etiam nox impendenda est? C. nescis illud per Magorum operationes nocte prærunque fieri. Cur. Scio, sed hinc non nihil suspecta Magia est, tanquam quæ Solis aspectum fugiat. C. Ego tractabi-

stabilior
de die, si ve
hominum in
beis, tamen
rimæ favore
maxime libe
nus mihi arr
& cum eade
fareor, Sapi
tutam, aper
Melanthon
consilium.
diffimam p
prodit.
licibus auf
Cur. Para
xi de Helic
In eo ajunt
præcepta
ingressum,
zquenobis
Ilem tibi
Ind constan
ris, sed pau
me in pite
dem Deus
ris pieturis
scilicet ill
esse Libru
re hic cal
At ego fa
imagines

Etabilior sum, idque dabo, tantundem esse, siue
 de die, siue noctu studijs operam des, dummodo
 hominum interventu, aut clamoribus non tur-
 beris, tamen si philosophis videtur, noctem ma-
 xime favere studijs, cum aer à turbis hominum
 maxime liber est. Cur. Melanchthon hæc
 mihi arrisit, claudendos oculos cum natura,
 & cum eadem aperiendos: Solem innuens. Etsi
 fateor, sæpissime me claudendo antevertisse na-
 turam, aperiendo longe secutum esse. C. Si
 Melanthonem exacte sequeris, non displicet
 consilium. Cur. Te vero, ajunt, in profun-
 dissimam noctem lucubrari, id quod te etiam
 prodidit. C. Ridiculum! sed tu accede, & fe-
 licibus auspicijs ingrediere Magiæ templum.
 Cur. Paratus sum. C. An nunquam audivi-
 sti de Æsculapij templo? Cur. Nunquam. C.
 In eo ajunt, descripta fuisse universæ medicinæ
 præcepta ad parietes: Hippocratem vero clam
 ingressum, transcripsisse ea omnia; & hinc illi,
 atque nobis Medicina. Cur. Quid inde? C.
 Idem tibi imaginare de Magiæ templo, il-
 lud constare infinitis rerum naturalium pictu-
 ris, sed paucissimis præceptis. Cur. Fallor, an tu
 me in pictoris alicujus officinam deducis? C. I-
 dem Deus facit: qui nos in hoc suo theatro, me-
 ris picturis, statuis, & imaginibus erudit; magnis
 scilicet illis characteribus, quibus conscriptum
 esse Librum Naturæ, sapientes dicunt. Cu. Ve-
 re hic caligo, veluti in tenebrosissimis adytis. C.
 At ego faces tibi accendam, ut acutissime cernas
 imagines, picturas, & simulachra hujus templi.

Prima

1 Prima fax est, admiranda Dei providentia, quæ per omnia Mundi Imperia, Ecclesiæ cursum, & cunctas hominum actiones transit. Nonne hic cernis Imperia oriri, occidere, alia succedere, & interire iterum? Ecclesiam, velut Lunam, nunc pleno orbe fulgere, nunc cornu tantum ostendere, interdum obscuracionem pati? homines huc illuc ad certa officia, & obeunda theatralis mundi munera vocari, superbos deprimi, humiles erigi? Nunc alteram faciem accendo, Civiles societatis; Vbi vidésne quam infinitis modis homines inter se vivant, sibi in vicem imperent, sese alant, quam miserrime, & inviti intereant? Ad-
 2 do tertiam faciem, Mundi anatomiam: quæ præ-
 3 lucet tibi ad examinandam totius structuræ partitionem, tum singulorum membrorum vires, qualitates, motus, animalium, mineralium, metallorum, stirpium proprietates, atque omnino ad ornandum, juvandum hominem, conspirationem, creaturarum omnium symmetriam. Cu. Infelicem me! C. Quid ita? Cur. Nihil video; centum licet accendas faces, nihil video. C. Agnosco errorem meum: Nondum in hanc anteriorem partem intromitendus mihi eras. Regrediamur in atrium: ut enim qui longis tenebris detenti sunt, ad solis jubar exocætur, ita tibi accidit. Sed age, dic mihi, quo fine duceris. in studijs? Cur. Noli quærere, res angusta mihi domi est, ei malo occurrendum: ex studijs quæro unde me alam. C. Siquid utile Reipubl. optari posset, optandum foret, literæ non alerent homines, vel paucos. Cur. Reforbe hanc vocem,

cent, ac vide
 quæ hæc in
 iudici de bo
 ba! dubitatio
 tribunal defen
 nis, brevi ab
 Nonne indig
 tum honeste
 rurole tran
 ministrari: q
 nsum, & Na
 Religionis e
 vni, de care
 graves: nam
 assuetum, n
 nunquam
 mat, persuas
 dicas, ego
 eos, & ex r
 Resp. nisi m
 cogites,
 a te expecte
 Dic etiam,
 patriæ nece
 tem? Cur
 dis, & hoc
 go fateri, in
 conferre po
 te quæsi vi
 beret, dixi
 C. Fortassis
 atque adeo

cem, ac vide, ne unquam posthac tibi excidar: quæ hæc injuria est Academiae nostræ illata, quæ judicii de bonis literis inquiras? C. Bona verba! dubitasne hanc vocem ad ipsius Philosophiæ tribunal defendi posse? Cur. Si ita perrexeris, brevi absurditatum struem comportabis. C. Nonne indignum est, multis non ad vitam tantum honeste degendam, sed otiose, etiam, & luxuriose transigendam, sumptus liberalissime subministrari: quoniam Latinæ linguæ modice periti sunt, & Naturalium, aut forensium rerum, vel Religionis etiam capitum exiguam peritiam habent, de cætero Republicæ inutiles, atque etiam graves: nam id hominum genus otio, & delitiis assuetum, nunquam ad labores retrahendum est; nunquam aliorum labores temperanter absumat, persuadendum. Cur. Tu videris, quid dicas, ego non satis capio. C. Mittam ergo eos, & ex te quæro, an ita vixeris, ut tua persona Respublicæ nisi malo suo, carere non potuerit, aut de eo cogites, ut ea magnum aliquod emolumentum à te expectet? Cur. Itane me adoriris? C. Dic etiam, an inveneris aliquid, vel rarum, vel patriæ necessarium, vel honorificum eidem saltem? Cur. Pete hæc ab opificibus, architectis, & hoc hominum genere. C. Videris ergo fateri, inter opifices esse, qui patriæ tuæ plus conferre possint, quam tu ipse: Atqui si prius ex te quæsissem, quid mundus preciosissimum haberet, dixisses, studiosum. Cur. Et merito. C. Fortassis merito; sed qui tibi, aut tui similibus, atque adeo mihi, dissimulimus. Cur. Quid hoc est?

est, provocho ad depositionem meam, & studio-
 forum privilegia, ab Imperatoribus ipsis tanquã
 hominum generi nobilissimo concessa: denique
 ad tot eruditissimorum famam, qua mundum u-
 niuersum illustrent. C. Nimum effervesceis:
 primum scito, ingentem esse eruditionis usum,
 qua humana societas ad infinita bona, commo-
 daque uti potest, sed ejusdem etiam interesset,
 tot otiosi, & imperiti ad hoc nominis fastigium
 admittantur, atque hinc, ex publico quasi, alan-
 rur: postea cogita, si cum opificibus etiam, &
 plebeis illa rerum naturalium generalis scientia,
 aut Latinae linguæ cognitio communicaretur,
 quod fieri fortassis non inconuenienter posset,
 an propterea artes ipsorum abjiciendæ essent, &
 libertas, sive otium publicum iis donandum:
 denique confer hæc, an minus sit plebeium, Gal-
 licam, & Italicam, aut Hispanicam etiam præter
 vernaculum (quod Belgis non novum) exacte lo-
 qui, quam te latinam balbutire, hæsitare, & in ea
 præter tui studii regulas loqui vix aliud posse. Cu.
 Non video quomodo huc deveneris. C. Re-
 gia sane via: Nam si oportet nos tantis privilegi-
 is, & vitæ commoditatibus dignos apparere, ne-
 cessarium est, prospiciamus nobis de iis orna-
 mentis, quibus merito plebeio præcellamus. Ta-
 lia quidem literæ infinita liberalissime suppedi-
 tant, nostrum est, ne pigriores appareamus ad ac-
 ciendum, quam illæ ad dandum. Cur. Non-
 ne satis est Magistrum fieri, aut doctorem, &
 hunc ad ecclesiam, illum in forum vocari, ali-
 um

um medicina
 gradum an
 mentem ex qu
 profectum
 gratia? Cu
 ne, tamen cu
 quos numera
 trofi aspectu
 qui acerbite
 mentum et ur
 Nam quicun
 quid commod
 liquor studio
 Cur. Capiti
 nis. C. Si
 peregrinatio
 Cur. Magi
 bi recitare e
 Etus est, de
 maiores su
 is nihil tale
 Cum Syracu
 restitit aliqu
 sua plebem,
 alter uno A
 litionem co
 tate, Sedu
 Galliarum R
 Episcopi u
 quam Carol

um medicinam facere? Non video, quid exigendum amplius sit. C. Satis sit; unum tamen te ex quæro: Nonne multi Argentinam proficiscuntur, visendæ celebris illius Turris gratia? Cur, Fortassis. C. Si non hoc uno fine, tamen cum illuc veniunt, eum inter præcipuos numerant: uti etiam Horologii ibidem speciosi aspectum. Cur. Quid tum? C. Illud: qui architectus ejus turris fuit, magnum ornamentum ei urbi attulit, tum usui etiam hodie est. Nam quicumque illuc conflunt, Reipubl. aliquid cõmodi adferunt: quod fortassis centeni aliquot studiosi, etiam eruditi, non præstant. Cur. Capitalis mihi studioforum hostis videris. C. Si homines tui visendi gratia longas peregrinationes facerent, quantus tibi videreris? Cur. Magnus profecto. C. Atqui possem tibi recitare exempla, ubi hic honor militibus factus est, de patria fortiter meritis, milites ergo maiores sunt eruditis? Cur. Itane de eruditis nihil tale recitari potest? C. Imo maxime. Cum Syracusæ obsiderentur, unus Archimedes restitit aliquot legionibus: Cicero eloquentia sua plebem, quocumque voluit, traxit: Ille alter uno Apologo, de ventre, & membris, seditionem compescuit. Patrum nostrorum ætate, Sedunensis Episcopus, à Francisco I. Galliarum Rege hoc elogium obtinuit, plus ipsi Episcopi unius eloquentiam negotii fecisse, quam Caroli Cæsaris arma. Cur, Sic places. C.

Sed

Sed scis tu quid verear? Cur. Sciam, si dixeris. C. Illud amice; ne si hæc homines experiantur, exigant etiam tale quid à nobis; sicut olim Sarraceni à Christianis exegerunt, ut montem transferrerent, & Moscovi, ut clibanum ardentem, veluti Danielis focii ingrederentur. Quam deformem enim nobis est, talia pro literarum gloria adferre, cum interim nos ostendamus, quam minimum earum habeamus? Cur. Minimum? C. Ita aio: Quis enim nostrum est, qui ausit idem in se suscipere, quod Archimedes, aut Demosthenes, qui multis annis Philippi potentia restitit; vel Hercules ille Gallicus, qui minutis cathenulis linguæ suæ annexis, hominum infinitam multitudinem traxit. De Thalete vero quid cogitas? Is dixit, Sapientem ditescere posse, si vellet, atque præstitit id uno anno. Fac tu simile. Cur. Iterum iocaris. C. Vide, cum nobilitas nostra de maiorum suorum virtute, fortitudine, meritis gloriatur, quam primum ipsis dissimiles sunt, ridemus eos, illud tritum occincentes: mea nobilitas in me incipiat, &c. Iam si illis constaret, quam iis, quos in literis maiores, & principes habemus, dissimilimi simus, nec minus tamē ipsorum gloria tueri nos velimus; si itidem ab iis rideremur, anne iniquum esset? Ecquid taces? Cur. Pergeloqui. C. Illud loquar. Demus nos Platonem, Aristotelem, Senecam, Hippocratem, Euclidem, Archimedes, Papinianos: illi dabunt Horatios, Curios, Fabios, Scipiones, Hannib. Armenios, Carolos. Cur. Quo fine hæc dicis?

cis? *C.* Eo, ut cogitem?, etiã utile aliquid & honorificum adferre Reip. neque acquiescamus eo otio, quod nobis seculi huius incogitantia conceditur. Nescis illum contra Demosthenem sarcasum? Cum amicum, qui ad populum liberè loquebatur, periculi admonere vellet, si insanierit aliquando populus, (inquebat) te discerpet: Ille subiecit. Te verò, cum sapuerit. *Cur.* Durissime loqueris? *C.* Equissime: nam qua invidia ijs celebritatem, & nominis famam invidemus, qui de Germania nostra optime, & felicissime meriti sunt. Est autem in nostra manu, famam conciliare, aut minuere. *Cur.* Cui detrabitur aliquid? *C.* Primum ei, qui primus Typographiam invenit, literarum si non matrem, sane nutritiã. Quotus quisq; enim studiosorum est, qui nomen saltem illius sciat. *Cur.* Ego profecto nescio. *C.* Tum qui Horologia primus Germaniã intulit, Deus bone, qua, si utilitatem neges, iucunditate saltẽ! Ioh. Cremonensis, Ianellus dictus, qua fama apud nos est? *Cur.* Notabo huius nomen. *C.* Sed etiã, qui pulvis sulphurei, & tormentorum usum adinvenit, est ne notus tibi, vel nomine tantum? *Cur.* Nec ille. *C.* Nec qui bombycis labores primus observavit? *Cur.* Nec ille. *C.* Fortassis de Magnetice acus utilitatis incredibilis inventore nunquam cogitasti. *Cur.* Fateor. *C.* Interim Catulli, Tibulli, Propertii, &c. nomina in omnium sunt ore hominum, qui nihil, aut parum Reip. adferunt. At tu scis, quis primus stapedes Ehippijs addiderit? *Cur.* Rides me: Nonne decentius est aliorum inventis cum dignitate uti? Inven-

tores, & Mechanici Reipub. nunquam deerunt.
 C. Barbara vox: illud ex te, homine literato, que-
 ro: anne olim constabat terram esse rotundam?
 C. Cur. Omnino. C. Nobis verò exiguam eius partē
 esse cognitā? Cur. Ita puto. C. Sed cur passus es,
 ut Columbus, homo Nauta, vobis hanc gloriam
 eriperet, & illud quæreret quod vobis non nisi
 in charta, aut in somniis erat, atq; in veniret? Cu.
 Si te sequerer, literas abijcerem, & mechanico a-
 licui me traderem, atq; adeo Nautæ. C. Non ine-
 ptè loqueris, sed ineptè cogitas: Dic mihi, an vi-
 disti Noribergæ muscā illam ferream, quæ ex
 artificis manu veluti egressa, convivas circum-
 volitat, ac tandem tanquam defessa, in domini
 manum revertitur? Cur. Quid ais? C. Aut aquil-
 lam illam, quæ adveniēti Imperatori longissi-
 mē obvia sublimi aëre processit, adventantem-
 que ad urbis usq; portam comitata est? Cur. Fal-
 lerisne, an fallis? C. Hi Regiomontani, egregii
 quondam Mathematici, lusus aliquando fuerūt.
 Cur. Quæso te, an hæc credam? C. Ita sese habet.
 Cur. Scil. per necromantiam comparata. C. Non-
 ne dolendum, & succēndum vobis est, vōs qui
 sublimes haberi vultis, ingeniosissimi, eruditissi-
 mi, hæc talia, Matheseos practica, non Philoso-
 phicis, sed plebeijs, & rusticis, sordidisque oculis
 intueri, & cum infima plebe, aut pueris, ad ne-
 cromantiz suspicionem confugere? tales enim
 inter vos sunt, qui neq; horologii Solaris, neque
 automatis mechanici compositionem, vel motu-
 tum imaginari sibi possunt, quæ à mechanicis ta-
 men fieri videtis, nec cum ipsis tamen compara-
 ri vul-

fractis. D
 ure, si ve in v
 friam eorum
 Medicinæ per
 delinquendū
 contradico, in
 opinionibus
 tum, ut ea
 is, si dem vel
 premie. Cur.
 hierarcha, ve
 metiam, in
 nus. Cur. No
 non potes. C
 dum nota rep
 in de gentiu
 quicquam r
 nostro glori
 rius quispi
 collegisset.
 ce unum ele
 tur: Cur. Qu
 quis eruditu
 multis illis n
 que colliger
 mundus pat
 su ad ornare
 nos histo
 to, ut quon
 tum, fug
 ret? Servi

ſi vultis. De Architectis nihil dico, quos omni jure, ſive inventionem, ſive labores, ſive induſtriam eorum ſpectemus, multis Legum, aut Medicinæ peritis præponendos judicamus. Cur. Relinquendus tibi es: Nam quamprimum tibi contradico, implicas me infinitis quæſtionibus, ac opinionibus, ſed quid interim fit? C. Illud unicum, ut te avocem ab illa perſuaſione, qua credis, iſdem veſtigijs inſiſtendum, quæ multitudo premit. Cur. Tutiffimum eſt. C. Si idem feciſſet Petarcha, vel Eraſmus, vel Capnio, vel Lutherus etiam, in veterem tenebris, & luto hæreremus. Cur. Noſtram verò ætatem tenebras dicere non potes. C. Dic mihi, poſteaquam præter illa olim nota regna, nunc plurima nova detecta ſunt, an de gentium moribus, & imperiorum formis quicquam nos lateat? Cur. Nihil: ſed id ſeculo noſtro gloriſiſſimum. C. Dic mihi, ſi gemmarius quiſpiam multas pretioſiſſimas gemmas collegiſſet, an peccaret, ſi eas ita dextrè jungeret, ut unum elegantiffimum Clinodium fabricaretur? Cur. Quorſum hoc? C. Illuc: ut appareat, ſi quis eruditus, & prudentiffimus quiſpiam de multis illis moribus, & formis, ſelectiſſima quæque colligeret, & novam aliquam, ac quantum mundus patitur, perfectam Rempublicam nobis adornaret, non peccaturum. Ideo enim legere nos historias, & hominum acta inſpicere puto, ut quod optimum, imitemur, quod peſſimum, fugiamus. Cur. Quo uſu hæc colligeret? Serviendum eſt præſentibus. C. Itaque

an præsentibus addi aliquid possit, videamus: auidivistine aliquid de ea urbe, Mercuriali, ubi præmium propositum erat, si quis civis novum, ac civitati vtile aliquid invenisset. *Cur.* Ego historijs occupatus non sum. *C.* Finge itaque talem fuisse, & cogita, si præmia decernerentur, quoties Theologorum alicui egregium aliquem, aut mysticum S. literarum sensum Spiritus Domini suggestisset; vel peritus juris commodam, aut artificiosam legem, constitutionem, sive quod pro rebus dubiis & afflictis faceret, excogitasset; denique, si medicus, vel philosophus aliquid saluberrimum remedium, aut naturæ arcanum reperisset, nonne credibile est, multa accessura, atque egrègia, illis Facultatibus? *Cur.* Omnino credibile est. *C.* Et multum utilitatis ad Remp. redundaturum? *Cur.* Fortassis. *C.* Ne dubites, inspicere Venetorum Rempub. quæ multis seculis iam florentissima est: Ea, si ulla alia artificiosissimis legibus, constitutionibus, decretis, constat. *Cur.* Audio magnifera illam Rempubl. ego verò eius formam nunquam inspexi. *C.* Hæc concordia vestra est: Oportebat, hominem eruditionem affectantem circumspicere, quamprimum res aliqua celebris est, an fortunæ, vel artis beneficium sit, & si artis apparet, cum jurisdictionis quasi nostræ sit, de ea amplius cogitare. *Cur.* Ita tu elaberis mihi, ne cogaris Magiam docere. *C.* Atqui eius præcepta perpetuo immisceo. *Cur.* Nullos ego hactenus characteres vidi, nullas audivi coniurationes. *C.* Ea nec audies, nec videbis posthac. Mea Magia simplicior est. Sed

Sed ben
poris mor
Magia nos
mibi est: I
elige tibi, a
scire, & ad
uno aliquo
nam puto, q
teresse iudi
bili ingenio
currunt. C
conferre po
licite hoc d
verò, ut fa
dum huma
tamen in u
in singulis
Cur. Ergo
sed cave, ne
tu arti mea
heu mihi! C
iam. *Cur.* Qu
rimos anno
e sit tibi, ad
scribis affar
poluceo, c
tus linguis:
mus? *C.* Ita
ce loqui. *C.*
tud omnino
dam, quam
nec posse lo

Sed bene mones, si didicisti eum, qui nostri temporis moribus, & studiis dissimilis sit, maximè Magiæ nostræ convenire. *Cur.* Ita cogitandum mihi est: Id enim à te fieri deprehendo. *C.* Iam elige tibi, an velis multa, sed utilia, mediocriter scire, & ad conversationem adferre posse, an in uno aliquo studio excellere? *Cur.* Elige tu mihi; nam puto, perinde esse. *C.* Ego verò multum interesse iudico: sunt enim utraque magno, & nobili ingenio condigna, & rarissimè in uno concurrunt. *Cur.* Si singula ad communem usum conferre possem, vellem multa scire. *C.* Non solite hoc disquiremus, cogitent de eo alij: ego verò, ut fatear, huic inclino, ut putem, admodum humanum, vel hominis esse, per multa, quæ tamen in uno aliquo conveniunt, discurrete, & in singulis admirari Deum, amare hominem. *Cur.* Ergo huc dirigamus institutionem nostrâ: sed cave, ne nimium mihi imponas. *C.* Confide tu arti meæ. *Cur.* Notoriæ? *C.* Iam audies: Sed heu mihi! *Cur.* Quid accidit tibi? *C.* Heu, tibi etiam. *Cur.* Quid ita? *C.* O multos illos, atque optimos annos absumptos in re exigua! *Cur.* Male sit tibi, a deo horrificasti me; timui, ne iam proforibus astaret Mephistopholes. *C.* Annos eos ego lugeo, quos uterq; perdidimus in addiscendis linguis: Latina atque Græca. *Cur.* Perdidimus? *C.* Ita aio. *Cur.* Exiguum est Latine & Græcè loqui. *C.* Exiguum? Sed vide, an possimus: illud omnino scito, non esse re ipsa maius quiddam, quàm Gallicè, aut Italicè, vel sanè Sclavonicè posse loqui. *Cur.* Credamne hæc? *C.* Mira-

K 43

bor

De studio ling. Lat.
& Græc.

bor si dubitabis, de Sclavonica imprimis, quæ vix
pronunciari potest à nostris. Tu verò cogita, in-
ter tot eruditorum pene myriades, rem tam exi-
guam & explicatam non aliter tradi, quàm ora-
cula, aut augurum arcana: decem, quindecim,
viginti, & plures etiam anni Latinæ linguæ dan-
di sunt; ego tabellarium audiui expeditissimè
Sclavonicè loqui, cum singulis annis, per septē-
nium credo, bis in Carniolam proficisceretur,
nec tamen Notoriam artem adhibuit. Cur. Scilicet
usu didicit. C. Quidquid exigant à nobis eruditi
nostri, & quascunque artes (volunt autem artiū
peritissimi esse) adhibeant, modò minori tem-
pore has linguas doceant. Cur. Credisne fieri
posse? C. Vnicum hic quæram, nec enim liben-
ter me his negotiis admisceo: Si Academiarum loca
essent, ubi homines latinè, aut græcè loqueren-
tur, sicut in Gallia Gallicè, in Italia Italicè, alibi
aliter loquendum ex necessitate est, nonne ead-
em esset Latinam aut græcam linguam addiscē-
di ratio? Cur. Ita. C. Et sicut in Gallia gallicam
linguam addiscens non liberatur ab officio, aut
vocatione sua, ita Latinam, aut Græcam, vel He-
braicam etiā, interea artium studijs vacare pos-
sent. Cur. Omnino. C. Itaque si non hoc, video e-
nim difficultates; sed tale aliquid in Academijs
institueretur, consuleretur & annis nostris, & la-
boribus, & rei literariæ. Cur. Persuades mihi. C.
Igitur non frustra indolui, cum recordatus an-
norum illorum sum, quos eruditi mihi redime-
re potuissent, si voluissent. Cur. Mihi placent pa-
trum meorum studia, tu verò iterum latibulum
repe-

Heperiffi
doceo, tu v
Cur. Non f
re abripis,
mus, quid
gia peram
vis, an ead
rum, in ita
ego te, et
doctus es p
Quid ridet
regaudere
thelauros
ter vivam.
Omnino.
parco, ill
Regnum
& na mu
que, tum
quid actus
le, biberet
icessent fu
lud cum p
tanciam fu
C. Non in
tegere te,
tes, cur d
quæ de pa
nunquam
est, ac pha

Examen morum / *Examen moru.*
Examen INST. MAG. 213

reperisti, ne Magiam doceres. C. Ego perpetuo doceo, tu verò non observas: si forsan digredior. Cur. Non semper possum, ita me rerum varietate abripis, atque quasi imponis. C. Igitur videamus, quid jam didicerimus, ut ea tantum à Magia petamus, quæ nescimus: Morum ne prius vis, an eruditionis examen subeamus? Cur. Morum, si ita tibi videtur. C. Laudo, sed tunc me, an ego te, examabo? Cur. Ego respondebo. C. An doctus es paupertatem ferre? Cur. Ha ha he! C. Quid rides? Responde, an didiceris, de paupertate gaudere? Cur. Itane præoccupas? Ego à Magia thesauros expectavi. C. Cui usui? Cur. Ut suaviter vivam. C. Divites ergo suaviter vivunt? Cur. Omnino. C. Recordor Regis illius, cuius nomini parco, ille ita secum ratiocinatus est. Si hoc Regnum subegero, post adiciam illud, dein aliud, & ita multa sua imaginatione devicit, addiditque, tum demum suaviter vivam. Interrogatus, quid acturus tunc esset? Respondit, edere se vellet, bibere, dormire, equitare, venari: cumque subiecissent sui, idem nunc fieri posse tutissimè, illud cum periculo tentari, admiratus est incogitantiam suam, & acquievit. Cur. Quid id ad me? C. Non intelligis? Si jam edere, bibere, dormire, tegere te, atque adeo ludere, commodissimè potes, cur divitias quæris? Cur. Ah quàm iniquè de pauperie iudicas, scilicet quam expertus nunquam es? tuo iudicio pulstem edere idem est, ac phasianum; aquam, vel austerum vinum bi-

K 4 bere,

bere, idem quod malvaticum: in stramine se volutare, quod in molli lecto stertere; in tuguriolo habitare, & ex splendidissimo palatio prospicere. *C.* Meministi neme de commoda, non misera vitale locutum esse, quamvis etiam pro hac dici aliquid possit: tu verò rigidæ huic Philosophiæ impar es, cum illa in commoda planè ignoras, quæ divitiis inseparabiliter adherent, inquietudinē, morbos, labores. Itaq; de commoda tantum dicamus: Nonne si satur es, etiam si phasianus adfit, aut malvaticum, periculum nullum est, ne famem moriaris? *Cur.* Manifestè dicis. *C.* Et in aquam coniectus, vel in balneo, cum totus madescit, quicquid tandem affunditur, non fieri magis potes madidus. *Cur.* Ita. *C.* Scilicet omne reliquum præterfluit corpus tuum, & effluit. *Cur.* Verum est. *C.* Et in Mare coniectus homo, non magis suffocare potest, quàm in alveolo, scyphus unus aut alter id faciunt. *Cur.* Concedo. *C.* Et super quem integra domus ruit, non magis occiditur, quàm si tegula de tecto domus delapsa sit. *Cur.* Satis est. *C.* Utinam satis tibi, & reliquis hominibus esset, ut acquiesceretis, si corpuscula vestra per exiguum illud temporis quo ambulare vobis, aut, ut ille ait, discursitare super terram concessum est, quam fieri potest commodissimè, & minimo strepitu, aut clamore alatis. *Cur.* Non amplius aurum sitio, sed tu, si ita perrexeris, diei non satis habebis. *C.* Meritò hic prolixior sum: tantum enim est Regiæ pecuniæ imperium, ut pluraque mala ipsi debeamus. Nā in Regnis, in politis, in ædibus, & circa corpora nostra,

nostra, in v
 his dominat
 eunt. *Cur.* Pe
 Didicistine, q
 rempestivum
 tas; quibus
 nos calus præ
 amem sit? *Cu*
 bus docentur
 tum illud vo
 perscipio, &
 vobis esset, ne
 concludere pe
 um fuisse nisi
 docenda esse
 monis cultura
 polichius
 (fundo egre
 bus evellit
 Logica, Phyl
 di, Qui prof
 pus desierit,
 moribus qu
 tempus min
 ruditionem
 Dic tamen
 Gram ex
 non loquor
 Grammati
 qui tantum
 potes, logo

Vita quam comoda?

INST. MAG.

De moderatē
affectu

nostra, in vestibus, in ornamentis, & infinitis aliis dominatur, cui tamen literæ minimè obviæ eunt. *Cur.* Perge ad alia. *C.* Oportet brevis sim. Didicistine, qua arte amorem illicitum, vel intempestivum expellas, quomodo iram compefcas, quibus te armis contra dolores, & humanos casus præmunias, quod gaudiorum moderamen sit? *Cur.* Hæc à Theologis, non Philosophis docentur. *C.* Crede mihi, etiam Philosophis olim illud voce, & exemplis præstabant, hodie per scripta, & libros facerent, nisi receptum id à vobis esset, neminem Philosophum esse, nisi qui concludere possit, te habere cornua, aut Heraclitum fuisse risibilem. *Cur.* Igitur hæc in scholis docenda essent? *C.* Meâ sententiâ; nam si de hominis cultura hæc cogitandum maximè est, quid pulchrius, quàm optimas, & egregias virtutes (fundo egregiè subactis) serere, rigare, &c. inutilibus evellatis. *Cur.* Scilicet ut excrecant artes, Logica, Physica. *C.* Aliter olim mihi inculcatum est. Qui proficit in literis, & deficit in moribus, plus deficit, quàm proficit. *Cur.* Nihil amplius de moribus quærere potes? *C.* Vah, infinita alia, sed tempus minimè sufficit. *Cur.* Inspiciamus itaque eruditionem. *C.* Quàm invitus illuc descendo. Dic tamen, an utramque linguam Latinam, & Græcam expedite loqueris? *Cur.* Audacter dicâ, non loquor; & mecum multi studiosi. *C.* Sed Grammaticam didicisti? *Cur.* Ad unguem. *C.* Atqui tantundem est? *Cur.* Igitur potes, & non potes, logogryphe. *Cur.* Ex composito me impugnas.

K 5
unde lingua cognoscitur
potenda.

pugnās. C. Noli interpellare, dic, quot habuisti orationes ad patres conscriptos, ad viros Athenienses, ad cives, ad milites? Hæc Rhetorica est. Cur. Egōne orationes habeam? C. Tunc Rhetoricam discas. Cur. Satis est mihi epistolam familiarem scribere, stylo Ciceroniano. C. Itaque artē epistolarem discere, non oratorium est, cuius nō minimum est, in rebus arduis & periculosis adesse, & hominum errores, motus, seditiones compefcere. In Mathematicis verò, ecquid didicisti? Cur. Ea divitibus, atque otiosis relinquo, mihi integrum non est, multum operæ ac temporis, in re minime ad alimenta comparanda utili. C. Ah conscientiosum, & cui carum tempus! Nihil ergo de cœli, & stellarum motibus nosti? Cur. Nihil. C. Atqui Nautæ huius peritiam habent. Cur. Bene est, Nautica ars sit, ego studiosus sum. C. Sed Nauta imperitor: corpora verò, aut superficies, vel figuras metiri potes? Cur. Nō possum. C. Id vulgo Mensores præstant, non aulam dicere Geometræ. Cur. Iterum vulgus obijcis. C. Suppurare autem scis, scilicet qui numeros appetis? Cur. Ad rationes meas X. & V. & L. & c. sufficiunt. C. Non te pudet, arte inferiore esse quovis mercatoris famulo? Cur. Etiam futurois servo in arte sua inferior sum. C. Verum illud inter est, Arithmetica esse artem liberalem, futuroriam minimè: tu autem liberalium artium Magistri nomine delectaris, & Arithmeticæ non utilis modò, sed planè admirabilis artis imperitus es, Musicus tamen es. Cur. Cytharam pulso.

C. Non

I
C. Non illud
intelligas? Cur.
nime harmoni
effablia nobis
sentat, expers e
ere, eam damn
amen ea mul
adferre non pot
Vihil. C. Reliq
nomina for
no? Cur. Eg
cui de tranfili
tam, physicum
Dic de priorib
telis, scire op
fi, aut etiam
habes, nisi ea
fando latitat
Interim tam
imitatè, sub
litas, quam tri
Pylices verò
unquam m
ges compen
iam ante n
tudine dic
perur, ut
dini libros
Agricolam
bus, Clufu

C. Non illud quæro, sed an Musicæ fundamenta intelligas? Cur. Visne cantillem? C. O. caput minimè harmonicum, si Harmoniæ huius, qua in effabilia nobis Deus, veluti per speculum representat, expers es? de Astrologia non ausim quære, eam damnabis opinor? Cur. Merito. C. Et tamen ea multum adiuventi in philosophia adferre tibi potest. De Optica quid habes? Cur. Nihil. C. Reliquarum, quæ Mathesin comitantur, nomina fortassis aut nunquam. aut audivisti rarò? Cur. Ego nulla alia scio: Sed vide, quàm callidè transilias illa mea studia, Logicum, Ethicum, Physicum. C. Etiamne Poëticum? Cur. Dic de prioribus. C. De Logica tute scis, aut tinescis, scire oportebat, quàm ea tibi nulli usui sit, nisi etiam alia habeas. Quid illo ligone opus habes, nisi ea terra sit, ubi veritatem, quæ in profundo latitare, vel sepulta esse dicitur, effodias? Interim tamè admirari æquū est eius studij sublimitatē, subtilitatē, & humanæ inventionis industria, quam tibi gratulareris, si eo bene utereris. Physices verò cognitionē, ut habere te credam, nunquam mihi persuaseris. Cur. Atqui ego Physices compendium penitus absolvi. C. Vtinam tu jam ante nota haberes, quæ pro physices amplitudine dici hic oportebat, sed tempus non patitur, unicum illud responde: an legeris Cardani libros de Varietate rerum, & subtilitate: Agricolam de Metallis: Rondeletium de piscibus, Clusium de exoticis? Cur. Nonne Carda-

H.

No.

De
Logi
ca.

Phy
sica.
H.

K 6 nus
Lege.

nus is est, quem Scaliger noster examinavit? reli-
 qui mihi ignoti sunt. C. Facilius te expedis: nam
 si maximè noti tibi fuissent, quæsiuissem, an eos
 probè intellexeris, tanquam quæ nobis propiora
 sunt: de motibus enim, aut Ætheriis iam ante
 scio, nihil respondes. *Cur.* Cogita me æquissi-
 mum harum artium æstimatorem esse, alii et-
 iam irrident, & prope condemnant. C. Et ego æ-
 quior tibi ero. Dic mihi, quorū Historicos legisti?
Hi. *Cur.* An tu putas me adeo voluptuarium, ut fab-
 ellis, & iucundis historiis longas horas fallam?
na. C. Non ergo aliquos historicos legisti? *Cur.* Ut
 magis exandescas, ne unum quidem. C. Et vi-
 vis? *Cur.* Vides. C. Et aleris? *Cur.* Merito. C. Et
 ultra plebeium sapere cogitas? *Cur.* Quidni?
 C. Deum ego testor, non videri eum hominem
 mihi liberalis hominis nomine dignum, qui
 non vel priorum seculorum, vel saltem sui secu-
 li, aut sui temporis, aut denique patriæ suæ acta
 recitare possit. *Cur.* Miror te non urbe pelli, qui
 hac una voce multos optimos, & ingeniosos
 adolescententes iniuriâ pellis. C. Qui in hac urbe,
 aut si mavis pago, Senatores, vel Consules sunt,
 innatâne illis prudentia est, an acquisita? *Cur.*
 Acquisita. C. Dic etiam unde? *Cur.* Extractione
 assidua rerum civilium, multorum ingeniorum
 exploratione, & antecessorum suorum relictis sa-
 ctis. B. Egregie respondes, sed iam attende. Si
 Deus nobis speculum poneret, in quo securi, &
 otiosi conspiceremus omnia omnium Regum,
 Principum, Rerump. consilia, & eventus eorum,

*Historia quale spe-
 culu.* præcla-

præclarissimi
 etiam humani
 rationem, & di-
 dia, fines, in
 ipsa terra inte-
 crentur, an
 posse? *Cur.* O-
 culo. C. Nim-
 potius, si quæ
 speculum. no-
 licitatem nob-
 nium est. C.
 intæri illud
 tum yellem
 licet expecte-
 & imperit
 quilibet no-
 bene dicas
 quid dicas.
 nobis adfer-
 hac: vis en-
 rum est, qu-
 vix quicqu-
 careamus.
 rendum ell-
 peraret. & li-
 tem adfer-
 ant, prud-
 pemodum
 leg. ndæ s-
 postum.

præclarissimorum hominum egregie facta, societatum humanarum formas, & earundem durationem, & dissolutionem, bellorum initia, media, fines, in quo insuper omnia terræ animalia, ipsa terra integra, aut singulæ eius partes conspicerentur, anne putas, discere nos inde aliquid posse? *Cur.* Omnino discere, sed tu perge de speculo. *C.* Nimirum Magicum illud expectas: Dic potius, si quis plebeius sciret, nobis ad esse hoc speculum, nonne admiraretur nos, aut hanc felicitatem nobis invideret? *Cur.* Id eorum ingenium est. *C.* Tum si mera oscitantia nollemus intueri illud speculum, nec eventus præscire rerum vellemus, sed malle eos cum vulgo sollicitè expectare, aut in negotiis nostris aliorum, & imperitissimorum erroribus duci, nonne quisquis nos bis stultos, bisque insanos diceret, bene diceret? *Cur.* Non contradico. *C.* Vide, quid dicas: scis, quantum felicitatis bonæ literæ nobis adferant, si uti ijs velimus, & acceptare hæc: vix enim quicquam præteritorum seculorum est, quod nescire possimus, si quæramus; vix quicquam, quo magno nostro incommodo careamus. Quæ si vulgo adesse nobis sciret, verendum esset, ne ex officinis suis ad scholas properaret, & literas disceret: tantam enim felicitatem adferunt, ut futurorum pene præcios faciant, prudentia enim ex sapientum sententiâ propemodum vaticinatur. *Cur.* Ergo h. storiz mihi legendæ sunt? *C.* Non potes. *Cur.* Non? legere possum. *C.* Non potes: oculi enim tibi duo desunt

K
Erratum felicitas sunt

sunt Geographia & Chronologia : illa quidem, quæ terram tibi repræsentet, hæc, ut temporis commonefaciat. Cur. Quàm exiguum est, chartas aliquot parieti affigere, & ijs instrui, ne Danaum in Africa quæras. C. Primum affirmo, tibi, esse etiam inter eos studiosos, qui docti audiunt, quibus illud absurdum arridere possit: deinde, ne hoc studium mihi contempnas, jubeo: ex eo enim petitur, ut subito te ex regno in regnum, ab oriente ad occidentem, & quocunque libuerit, transferas. Cur. Id est, quod desidero, & quod aiunt, te posse. C. At ego te libenter hanc artem docebo. Cur. Ah utinam! C. Sume hanc Europæ mappam, quære Italiam. Cur. Non possum, nisi titulos legam. C. Ergo ex intuitu non discriminas terram à terra, Regnum à Regno? Cur. Minime. C. Si non conflarem te de novo, nõ funderem studiosum. Cur. Noli desperare; nam reperi Italiam. C. Ecce Romane hic? nescis, quot miliaria sint illuc à nobis? Cur. Nunquam illuc ivi. C. Accipe circinum & metire, pedem hic figas unum, alterum ad Romam extende. Cur. Quid nunc? C. Examina nunc spacium ad hanc scalã. Cur. Sed quis usus erit? Num jam Romam volabo? C. Jam ibidem es. Cur. Ah miseram Romam, papyraceam, ubi capitolium? ubi theatra? ubi balnea? aut hodie Hadriani moles? C. Si hæc concupiscis, hic liber tibi adeundus est. Cur. Valeant libri, ipsam ego Romam intueri gestio, peregrinari cupio, non domi, puerorum more. simulacris rerum, aut imaginibus ludere. C. Optimè a-

liquando S
vidit, & m
na, & pont
veriam vid
Hanc gloria
dem videar
ras discurr
tu quidem
spuas, aut
mnes, & in
mi te ijs no
periculo, a
talis etiam
quam pedi
gnationes
sunt, tu verò
domi habere
ad eos exca
gas, non in
docebunt,
An tu putas
ad nos veni
mum optin
cant, & pro
his. Cur. N
desiderio o
cur, fructu
vos, qual es
salus, jã du
& elegantia
sibus luxu

liquando Socrates respondit: Qui urbem unam vidit, & montes, & planities, & arbores, & flumina, & pontes, & naves, & animalia, terram universam vidit: his enim rebus ea constat. Cur. Hanc gloriam mihi fortassis invides, ne tantundem videam, quantum tu, qui nescio quas terras discurrisse diceris. C. Quo peregrinatus sum, tu quidem nescis; verum si credere posses, non sylvas, aut maria, aut urbes, docere posse, sed homines, & in primis libros, etiam illa reperires, domi te ijs non carere, sed abundare, minoreque periculo, ac molestia frui ijs posse: denique fortassis etiam colligeres, magis animo, aut oculis, quam pedibus peregrinandum esse. Cur. Peregrinationes ergo non profunt? C. Maximè profunt, tu verò hæc non capis: Satis tibi sit, Gallos domi habere posse, non opus tibi, ut in Gallias ad eos excurras: Si Italos, non in Italiam, si Belgas, non in Belgium. Galli enim Itali, & Belgæ te docebunt, non Gallia, Italia, aut Belgium. Cur. An tu putas optimos Gallos, Italos, vel Belgas ad nos venire? C. Non veniunt, sed quod optimum optimorum illorum est, nobis communicant, & promptissimè submitunt: Sed satis de his. Cur. Non possum sic satiare, nam magno hic desiderio omnes tenemur. C. Quicquid hic dicitur, frustra est: emittendi estis, ut recipiamus vos, qual escunq; redieritis, Patrie enim cura, aut salus, jādudū animo excidit: felices nos credim⁹ & elegantissimè ornatos, si peregrinis modò vestibus luxuriemus. Cur. Interim ego volare non disco,

*omne externorum
mores. p. sint discendi.*

*Cuid regnar, ut q s in uno excel.
lat.*

232

INST. MAG.

disco. C. Adhuc ne immerfus es illis ineptiis? potius meditare, qua arte hæc omnia; quæ deesse tibi vides, addiscas. *Cur.* Hui tam multa! non possum. C. Igitur relaberis illuc, ut cupias in uno aliquo excellere. *Cur.* Divinasti. C. Tu verò anne credis, illos excellentes in sua professione viros fuisse aliarum artium penitus ignaros? *Cur.* Ita audio, atque adeo de quibusdam, qui si quando in forum, aut consultationem aliquam civilem, aut œconomix tantum administrationem deducti sunt, viros sibi esse in alium orbem delatos. C. Reperiuntur fortassis tales; tu verò crede mihi, præcipua literarum lumina, & reiliterariæ principes fuisse in multis scientiis exercitatissimos, quod libri ipsorum testantur, omni cognitionum genere referatissimi, inter quos præ reliquis excellit *Julius Cæsar Scaliger*, tam admiranda eruditionis vir, ut quocumque se vertat, nullibi sibi æqualem non inveniat. *Cur.* Fortassis etiam Magus fuit. C. Hæc verus vestra cantilena est: Quicquid ineptum, indoctum, & vilissimum est, *Deo* adscribitis: si quid ingeniosum, rarum, & admirandum, vestra lententia, *Dæmonis* est. Et tamen Deus ita ingenia nostra nobilitavit, ut si excolamus ea, atque à terrenis abstrahamus maximè, mira, & quasi incredibilia præstare possimus: qualia velim aliquando vir eruditus ex historico theatro in unum colligeret, & ineptis nostris ostentaret, labor profecto egregius foret. *Cur.* Visne etiam labores, & opera distribuere? C. Inter nos sumus, Tu verò an dabis te artium

Ratio discenda unig artis.

INST. MAG.

233

artium disciplinæ? *Cur.* Vereor ut possim. *C.* Nihil ergo Magiæ meæ confidis? *Cur.* Multum: tu verò videris mihi non apertè docere. *C.* Cogita, hanc primam, nostram scholam esse, fortassis exiguum aliquid didicisti, si non multum. *Cur.* Habes me promptum, impone quicquid volueris. *C.* Miraberis, adeo exigua esse: Illud primum scito, maximum compendium studiorum tuorum esse, si utilia tantum artium discas: deinde huius etiam compendium, si ea tantum, quæ ad conversationem humanam vel necessaria sunt, vel commoda. Denique, si nullum tibi tempus effluat, quod non aliquid doceat. Sed hic opus tibi est eruditissimo Magistro. *Cur.* Apparet; unde enim ego habeam, hoc utile esse, illud inutile, hoc necessarium, illud superfluum, sed in primis, qui potero semper literis operam dare? *C.* De primo ita velim intelligas, omnium artium exactissimam & penitissimam scientiam, sua natura utilem esse, tibi verò, ad illud tuum propositum, & pro brevissima illa vita nostra, inutile. *Cur.* Non satis capio. *C.* Vide, si id in Rhetorica conari velles, quod Christophorus Longolius, vir alioquin summus, ut perfectus Ciceronianus evaderes, huic uno negotio, uti ille immereris: & si in Arithmetica, vel Cubicorum quærere, vel infinitis tantum propositionibus defatigare te velles, jucundum quidem aliquid, aut utile etiam reperires; verum, sic tibi vita efflueret, aut ut planius dicam, si in Musicis Instrumentis ita excellere velles, uti olim Nero,

Nero,

Et parerga sint tentanda.

234

INST. MAG.

Nero, nonne multum temporis huic conatui dandum esset? Cur. Non dubito, quin integra vita. C. Et fieri posset, ut à levissimo, & sordido choraule arte vincereris. Cur. Non absurdum est. C. Vides autem abiectum esse, si cum plebeis certamen incamus. Cur. Honorificum non est. C. Vnde in clytus Angliæ Rex, Iacobus, in regia institutione filium monet, ut etiam à nimio pœtæ studio abstinere, ne fortassis pœdagogo alicui inferior appareat: fieri enim posse, ut cum maximè in pangendis carminibus excellat, excellentiorem reperiat, sed fortè ei minimè equalis. Obiter igitur hanc Regulam imbibit. Multa quidem nobis ad nostram utilitatem, & recreationem tentanda esse, verum ea nunquam ostentanda, ne ab alijs superemur: veluti cum Alexander Magnus ad Apellem venit, & de coloribus inconvenienter differuit. à pueris Apellis irrisus est. Cur. Quorsum hæc? C. Paulum digressus sum, sed huc referamus, ut appareat hanc esse in addiscendis artibus egregiam mediocritatem, si eo pervenimus, ut nec ineptè de iis, si quando in dissertationem veniunt, judicemus, neque nos immittamus supremis artium fastigijs. Cur. Notabo hæc. C. Hinc illud sequitur: Non usque adeo magnum, aut difficillimum esse, ut eo usque pertingamus; veluti orationem scripturi, à Dialectica methodum, à Rhetorica ornamenta mutuemus: In Astronomia sydera dignoscamus, motuum leges notemus, passionum rationes intelligamus: Instrumentorum,

*In Astro-
nom.*

*Mediocritas in addisc.
artibus quænam.*

astro-

astrolabij puta, trientis, quadrantis, &c. quorum profecto maxima iucunditas est, si non compositionem, saltem usum habeamus: In Geometria, Arithmetica, Astronomia, & reliquis, tantum apprehendamus, quantum omnino ad conversationem, atque necessitatem nostram sufficit, cuius ego hanc metam, & finem constituo, non ut hæc omnia memoria exactè retineamus, sed ita intelligamus, ut quandocunque earum mentio aliqua incidit, ea ex Memoriali nostro (quod circumferre oportet) vel illarum scriptoribus in mentem revocari, & dextrè adhiberi possint. Cur. Sic ego semper in libello artes meas habeo, nunquam in cerebro. C. Ut in cerebro etiam habeas, circumspice tibi de egregio aliquo, & eruditissimo viro, cum quo frequentissimè converseris, crede mihi, eæ conversationes tibi plus in memoria relinquent, quam si plurimum tempore in addiscendis præceptis detudes: tum compara tibi huius studij tui alios socios, qui conveniatis, & hæc frequentissime inter vos agitetis, unica hac observantia ut perpetuo scopam vitæ humanæ conversationis usum, figatis, illucque discursibus vestris collimetis: quo enim labore multa, atque adeo infinita à nobis addiscantur, nescire non potes, quæ tamen æternum hominum commodis adferre nihil possunt: denique sæpissime ad Mechanicam etiam respice, in qua, crede mihi, infinita pulcherrima reperies, quæ non tantum delectare te poterunt, & sublimiorum cogitationum admonere, sed studia tua etiam explicare, &

ape-

aperire, ut in ijs deprehendas, quæ nunquam observasses: cuius tibi rei exempla referre possem earum machinarum; quæ ex neglectissima aliqua Euclidis propositione, aut physices vulgatissimo axioma de sumuntur; plus tamen interdum vitæ humanæ salutis, & utilitatis adferunt, quam universa tua & multorum tecum studia: atque credibile est, si Mechanicam scientiam nostris literis sapius jungeremus, quotidie talia, & utilissima, & ingeniosissima proditura. Vide Typographiam, vide pulveris sulphurei inventionem, vide Magnetis versus polum motum, quàm exquisitus, & ridiculus Philosophiæ axiomatibus inhiuntur; & tamen tantum utilitatis hominibus adferunt, ut nunquam satis ab eloquentissimo oratore laudari possint. Sed pergamus, tempus labitur. *Cur Vbi versamur? C. In Physica: ubi velim attendas, quanto pulchrius, & ad conversationem convenientius sit, mirabilis naturæ, & motuum expertum esse, animalium, metallorum, stirpium, herbarum naturas & vires didicisse, ipsam hominis anatomiam inspexisse, aliâque naturæ rara, & miranda contemplatum esse, quàm in generalibus paucis de motu, de cælo, de meteoris, de animia præceptis acquieviste, atque hæc ipsa ad ravim usque aliquoties exagitasse: tum etiam agriculturæ studium, fodinarum cognitio, quæ apud præcos illos in magno honore fuerunt, hodieque per egregios libros in lucem revocata sunt, cur à studiosis fastidiuntur, atque abiecta relinquuntur, quæ tamen naturam ipsam quasi recludunt*

Hypere film.

cludunt nobis, & propitiam faciunt, tum à civilibus diffidiis, & turbis maximè avocant? *Cur.* Agricolam me denique facies, aut metallicum? *C.* Imò Philosophum, atq; omnino huius mundi incolam, non peregrinum: Sed iam ad historias redeamus *Cur.* Memini jam illius. Quid iuvat innumeros scire atque evolvere casus, si facienda fugis, & fugienda facis? *C.* Bene mones, primum omnium vide, hanc mentem ad historias adferas, velle facienda imitari, & vitanda fugere. deinde ad illum tuum scopum omnia referas, velle ad humanos usus conferre. *Cur.* Vt dicam, quod sentio, non video, quæ nos necessitas historiis vinciat: Theologus verbum Dei, uti sacris literis expressum est, doceat, Iurisperitus à legibus suis ne latum quidem unguem discedat; Medicus ea experimenta, quæ hæcenus saluberrima fuerunt, adhibeat. Quis hic historiis nostris locus? *C.* Ego tibi eum monstrabo, atque recentibus exemplis. De Theologia illud dici posset, quanti nostra intersit, scire nò tantùm, quæ passa à tyrannis Ecclesia est, sed in primis, quæ ab hæreticis, & falsis doctoribus, tum quòd semper adfuerit auxilium divinum, & ad nos usque defensio, propagatio: Sed mittamus hæc: unicum illud nonne operæ precium est, nos scire, quibus fidei fundamentis nostra ætate, aliquot hominũ myriades ad palos se alligari, comburi, excoriari, truncari patientissimè passæ sunt; quod, mea sententia, plus commovero, & in fide firmare nos potest, quam centum disputationes, quæ

In Theologia
log.

maie-

Martyrologia
regiorum.

maieftatem divinam, omnipotentiam, omni-
 fcientiam, etiam uti nobis videtur fubtiliffime,
 in dubium vocant: fcilicet qui uno dicto facro,
 & ardentis flamas reftrinexerat, & exquisitiffimo-
 rum cruciatuum fensum hēbetat, is mihi potior
 ad constantiam Christianam præceptor fit, quā
 ille, qui in cathedra ob hanc, illam, aliam diftin-
 ctionem fudat: fed ego hæc non tango. **Jurisperi-
 ritus** vero, fi ad eas confultationes, quibus de
 Imperijs, de Regnis agitur, quibus (ut ma-
 gis moveat) excellentiffimi, præclariffimi huius
 terræ Jurisperiti adhibiti, atque ita adhibiti funt,
 ut fi unquam de jure exquisitè, & cautè respon-
 derunt, hic nervos omnes intendant, ad hæc, in-
 quam, fi Jurisperitus per hiftorias admittitur,
 nonne lapis fit, fi non illu caccurrat, & ingenium
 fuum ex ipforum imitatione efformet? Recen-
 ti exemplo res patebit: Galliarum, & Belgij mo-
 tus hanc infelicem famam habent, vix dari ijs in
 omni hiftoria fimiles; atqui hi ipfi tanta pruden-
 tia, & integritate à nonnullis, fed imprimis **Thu-
 ano** meo defcripti funt, ut nihil eorum quæ eru-
 dire nos inde poffint, defiderandum fit. Confi-
 lia, fadiones, ftatagemata, pene cogitationes
 hominum iis libris aperiunt, quæ fi non avidè
 imbibimus, haudquaquam delicatos nos, rufci-
 cos potius effe oportet. Illa nupera Belgij paci-
 ficatio facta inter potentiffimum quali Orbis
 Regem, & gentem alioquin non adeo validam,
 fed libertatis amore, ad incredibilem virtutem,
 admiranda confilia, in concuffam constantiam
 promo-

Hisp.

promo-

promotam, nonne nobis, qui alioquin in libris
eorum ingenia admirari solemus, desiderium
cognoscendi, examinandique eam facere posset,
nisi brutesceremus? Cur. Nihil pro Medicina habes?
C. Omnino, cum tanta accessio terris nostris facta sit,
ut plus duplo maior nunc noscatur, eaque omnia
solicite admodum descripta sint, an tu dubitas, posse
aliquid Medicinæ etiam accedere? Sed age, hæc physica
magis sint, illud an nullum est, quod in periculosissimis
morbis maximum in medicina artificium exigitur; puta
in phreneticis, melancholicis, in incantationibus, quorum
curam multa exempla liberalissimè suppeditant: tum
illud an adeo absurdum est, conciliare ex aliqua parte
Galenum, atque Paracelsum, cum utrinque appareat,
illius non semper feliciter, nec huius semper infeliciter
remedia adhiberi, neque satis nobis constet, an si
viveret hodie Galenus, mutaret non nihil à Chymia?
id, quod magna nominis celebritate, sed ægrotantium
utilitate maiore, à Iosepho Quercetano, insigni
Archiatro, & aliis factum scimus: reliqui in acie
tanquam de aris, & focis pugnaturo, perpetuo stant,
tanta acerbitate, ut haud rarò decumbentes,
cum gemitu, & suspiriis, neutrorum admota manu,
doloribus succumbant. Idem de Mathematicis cogito,
à quibus illud unum desidero, ut phænomena mihi
exacte exhibeant, siye nunc terra illis moveatur,
& sol stet, siye sol moveatur, terraque quiescat,
siye eadem loco moveatur, aut axem

offc
In
Medi
cina.

#

offc.

#

suum

In mathem.

St. X
 suum circumeat. quæ omnia periculum nobis nullum faciunt: nec enim nostra opinione sol movebitur, aut stabit; satis sit nobis, tempus exacte mensurare, & quam Deus rebus omnibus harmoniam indidit, subodorari. *Cur.* Iterum tu abreptus es. *C.* Agnosco; sed tamen hæc omnia prædesse tibi possunt. Sed vis ne de historiis aliquid amplius? *Ca.* Si vacat. *C.* De usu illarum, pacis tempore satis habes: addo nunc bellicum fructum. Hic non referam exempla eorum, qui maxime hac laude excelluerunt, & historiis erecti huc creduntur. Alexandri M. Hannibalis, Scipionis, & nostra ætate, Consalvi Magni, & Maximi Imperatoris Caroli V: ad ea te tantum invito, quæ intra 50. annos in Galliis, & Belgio visa, annotataq; sunt, eorum, qui obsidiones gravissimas perulerunt, oppugnationes periculosissimas tentarunt, loco iniquissimo fortiter, prudenterq; pugnarunt, consilia prudentissima excogitarunt, stratagemata ingeniosissima adhibuerunt, quæ cuncta, Philosophi opera sunt: ea si illi inter Mavortios motus, strepitus, sonitusque exercent, quanto magis nobis de iis cogitandum, quibus otii, quietis, somni, cibi, potus satis datur, talia ad Remp. conferendi, aut, quod cum ignominia nostra dicitur, iis saltem nos oblectandi. *Cur.* Hæc omnia locum suum habent; si ætas omnis non nisi studiis impendatur, nec se iis negotiis implicet, quæ paci, bello, legibus ferendis, seditionibus sedandis, terræ arandæ, mari navigando, deposcuntur. *C.* Sed si non minus

minus inter
 remus, quæ
 sis, & elegan
 esse. *Cur.*
 ra dem esse
 nondum exp
 illa vira long
 laboribus fut
 re, Apes sed
 bo, Nonne e
 trum si bre
 sco, C. Lau
 memoriz p
 tam? *Cur.*
 num illud
 tringenta sen
 veto admi
 hominib
 enim diltr
 gias senten
 tior constan
 stitij cogi
 bus duas
 humanum
 tua usui sin
 numerum
 possim?
 vales, nun
 venienti,
 iterum, w
 appareant
 res sunt:

Vix assiduitatis.

minus inter tantos, & omnes hos conatus laboremus, quam in una, & levicula re, satius fortassis, & elegantius erit, de illis, quam hac sollicito esse. Cur. Mihi vero incredibile apparet, tantundem esse, multa & unum discere. C. Fortassis nondum expertus es, quantum assiduitas possit. Illa trita sunt, Guttam cavare lapidem, formicas laboribus suis conspicuum cumulum, & coacervare, Apes sedulitate mira efficere: unius te monebo, Nonne exiguum est, sententiam discere, praesertim si brevis sit? Cur. Eam momento discio. C. Laudo, atq; harum singulis diebus duas memoriae posses tradere, sc. ad prandium, & coenam? Cur. Quidni possem? C. Si per unicum annum illud praestare velles, nonne septingentas triginta sententias colligeres. Cur. Video. Quam vero admirabilis esses, & sententiarum copiosus hominibus videreris, si ad singulas materias (ita enim distribuendae essent) vnam, aut plures egregias sententias adferre posses: Nec laus ea magno tibi constaret. Cur. Agnosco. C. Idem de historijs cogita. Facilius enim est, singulis diebus duas historias (illuc enim inclinat ingenium humanum) apprehendere, utae tibi ad negotia tua usui sint; tum etiam plures anni, majorem numerum efficient. Cur. Quid si eas retinere non possim? C. Crede mihi, si mediocriter ingenio vales, nunquam ita tibi excident, quin in convenienti, & propinqua materia, non succurrant iterum, vel sane ab alijs recitatae, minus novae appareant, praesertim, quae ingenio tuo propiores sunt: tu vero jam intelligis, quam diligentia &

labor

Secretar. & c. v. v.
Hing.

labor incredibilia præstare possint. Cur. Intelligo. C. Id Plantini Architypographi symbolū est; Circinus altero pede stante, altero laborante, cū inscriptione: Labore, & Constantia. Cur. Sæpius inspexi hoc symbolum, nec notavi. C. Imprime tibi in pectus, ut hoc animo aggrediaris omnia, atq; ita absolvas. Cur. Quantum credis temporis his studijs dandum esse? C. Iam audivisti, vita nostra brevis est, nec prodigere annos potest: optimum erat jam ante nostris annis consultum fuisset, quibus hæc omnia jam didicisses; nec enim tantum horarum, aut dierum exegissent, quantum immodicus somnus, crapula nimia, nugæ inutiles, intempestiva exercitia, etiam amores & divagationes, tum inutiles operæ tibi abstulerunt. Cur. Si ita est, merito lugeo. C. Profecto ira est: Iamque oportebat ad facultatum superiorum unam te contrulisse, Theologiã, Iurisprudentiam, aut Medicinam, de quibus ego tibi præscribere nihil possum. Cur. Quin jam accedo. C. Ita si lubet: sed memento, sicut labyrinthum Creticum ingressi sunt multi, sed erroribus infinitis implicati, præda monstro biformi facti sunt; unus ille, qui filo reditū vias notavit, & se liberavit, & monstri victor factus est: Ita qui se facultatibus, non ductore hac Philosophia sobria, temere immittunt, diu quidem erroribus hinc inde agitantur, tandem, ab eo monstro, q̄ neq; homo est, neq; brutum, sed utrumq; devoratur. Cur. Dura minaris. C. Non ego id facio, sed quotidiana ea exempla omnium facultatum hominum, qui vel ad noxias pestiferasq; hære-

Ignari Philia quid in Facult. ses
afficiunt.

ses, errores, falsasq; opiniones præcipitantur, vel ad incitiam, imperitiã, barbariem iterum regrediuntur, magno rei literariæ dispendio, imperite plebis periculo, sua æterna ignominia. Sed jam candide mihi aperi, an non nihil commotus sis hac disertatione? Cur. Aperiam tibi omnia. Profecto pudet me mei, qui tantum temporis inutiliter absumpserim, quantum tu fortassis nõ cogitas, sed interim vereor, ne fortassis par non sim tot tantisq; studijs. C. Poteris, si animum fervide adjunxeris. Cur. Ah si posses exorari. C. Exige à me, non opus est precib. Cur. Ajunt tibi esse artem Notoriam, qua exiguo tempore multa apprehendere possis? C. Nonne dixi tibi esse eã, Laborem, & Constantiam? Cur. Quid si aliquid amplius esset? C. Fortassis est aliquid amplius, sed hujus temporis non est, ea explicare: ubi ad me redieris, accipies. Cur. Obsecro te, obiter saltem aliquid monstra. C. Summa rei est, ut per figuras fortius res tibi imprimas convenienter locatas: veluti Davidis facilius meminisse poteris, si cytharam inspexeris, Marci, si Leonem: sed hæc suas regulas, & industriam habent. Didicistine pingere? Cur. Nunquam. C. Sed latrunculis ludere? Cur. Optime. C. Latrunculorum lus a philosopho quodam excogitatus est, cum miles in castris intolerabili fame laboraret, ita imposuit ei, cum altero die ederet, alterum per lusum famis oblivisceretur. Cur. Quid ais? C. Sed ad materiam nostram: Pingere pro tuo usu, eodem tempore didicisses, quo latrunculis perfecte ludere: non dubito enim, quin huic ludo aliquot

L 2

horas

an Art. Memoria
tibi iam illigii?

horas tribueris, & tamen illud magis conveni-
 fer tibi, tantum interest, quid eligamus. Gladi-
 atoriam artem didicisti? Cur. Scilicet, ut corpus
 meum exercerem. C. Idem fecisset ligo in mani-
 bus, quo terræ glebas effodisses, atq; minore pe-
 riculo: nec enim oculi hîc, aut man^{us}, aut brachia
 percutunt: illius autem loco, si Architecturam per-
 currisses, quanto illa tibi esset ad vitam ornamento,
 ad Rempubicam utilitati, ad œconomiam
 commodo? Cur. Is sum, qualem me vides, sed,
 qui, si vivo galius futurus. C. Fiat ita, & Deus vo-
 tis tuis annuat! Cur. Igitur Magia tua nulla est?
 C. Trinitatem testor, nullam aliam esse, quam
 multarum artium studium, illudque assiduum.
 Cur. Et quid mihi opus erat illis dejectionibus,
 & devotionibus meis? C. Illa quatuor præcepta
 intelligis, & scenicum apparatus? Cur. Ita. C.
 Ha ha he! Ita omnes curiosos excipere soleo,
 maloque hanc de me opinionem retineant, &
 mihi me relinquunt, quâ in utili, & intempestiva
 conventione turbent. Tu tamen vide, an non in-
 dignum sit, talia vitia ob Magiæ studium omi-
 ttere, ob Dei præcepta sive amorem solum non
 omittere. Cur. Ego sedulo ea observabo, quod
 Deus feliciter vertat. C. Oportebat omnino me
 tibi ea proponere, cum hinc apud impiam, & sce-
 leratam turbam in suspicionem venerim. Cur.
 Ego vero libenter ea amplector: jam ante enim
 video quantum quietis, & tranquillitatis vitæ ad-
 ferant, etiamsi Dei mandata in medio non essent.
 Cur. Sed etiam reliqua Dei præcepta observa: ego
 hæc quatuor tantum numeravi, quoniam ob

ea male audio. Cur. Quid itaq; mihi iam deest? C. Nihil, quod sciam, si tu ipse tibi adfueris. Deus enim, cuius sol etiam impiis oritur, nunquam piis, honestisq; conatibus deest, reliqua tua sunt. Cu. Et institutoris mei: Sed quis ille erit? C. Institutore, nescio an egeas, monitore fortassis, & laborum socio: ad quæ si mea opera uti volueris, ego me id Republicæ debere profiteor. Cur. Itaq; molestum tibi non erit, si sæpius te convero. C. Imo etiam iucundum. Cur. Quid si etiam plures in societatem adsciscam? C. Quorquor lubet, modo boni, & ingeniosi sint. Cur. De didactico inter nos convenier. C. Gratis faciam, atq; gratias vobis agam. Cu. Si eo animo es, non amplius miror repudiaste te ampla stipendia, & gratis hastenus serviisse. C. Iterum ex hominum ore loqueris. Cu. Ergo in his ædibus conveniemus. C. Ita, atque declamabimus. Cur. Et syllogismos necstemus. C. Et rerum nomenclatorem percurremus. Cur. Et Notoriam artem exercebimus. C. Et sydera intuebimur. Cur. Et terras metiemur, & thesauros nostros computabimus. C. Et naturam scrutabimur. Cu. Et mores nostros formabimus. C. Et historias recitabimus. Cur. Et crescentiũ vires experiemus. C. Et Mechanicis subtilitatibus nos oblectabimus. Cur. Et canemus. C. Et varijs Instrumentis musicis ludemus: Cur. O Scholam nostram Philosophicam, quãdo primum ingrediar! C. O Tempus illud, quo incepimus nos, atque nostra nosse! Cur. Nonne ita parabitur nobis via ad omnes facultates, ut in iis ferè nuspiam impingamus? C. Hæc mea

ten-
*Studia hujus
 Collegii Andri.*

sententia est, nunc alios etiam consule, sed ab-
rumpamus tandem. Cur. Libenter, postquam
promissionibus tam largus es. C. Faxit Deus, ne
quod verbum nobis inutile excedat, ne quod
temporis momentum inutiliter effluat, ne quis
malus consultor ab hoc instituto nostro dimo-
veat.

Cur. Vale mi Christiane, & homi-
num infaniam perge ridere. Chr.

Illud facio, sed jam

Vale.

DEO GLORIA.

P.
Si perlegi
ria plan
dimittas, n
sim exami
riter a nu
decorum st
ex beatior
nox it eru
tionis pul
tam strep
tas, quan
rum nost
& tolerat
ditionis re
cum nulli
vero frem
Erit, nide
nude intro
terrescit
plenis, lib
rim si que
citas lare
anne simpl